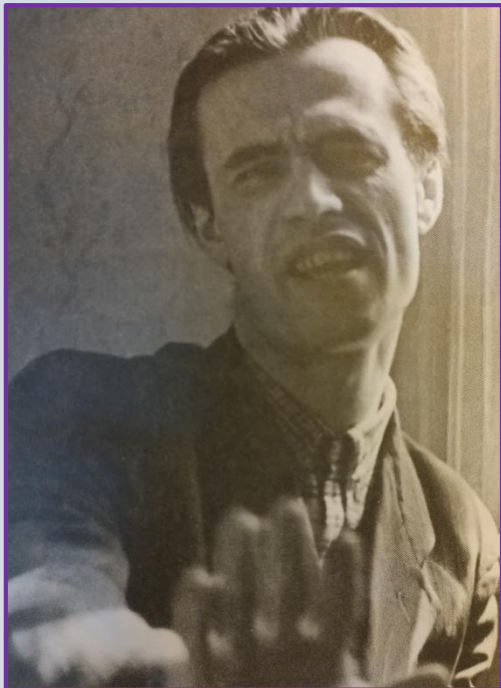
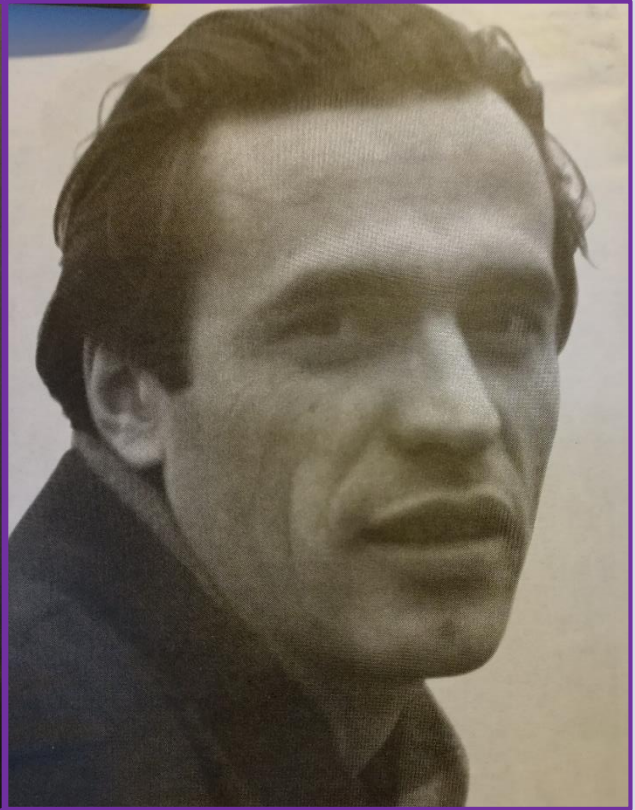
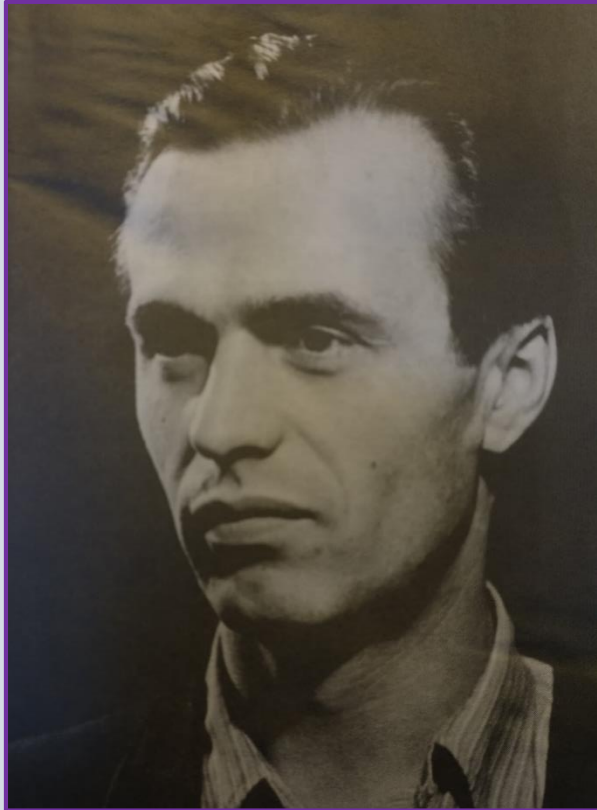

(1935-1963)

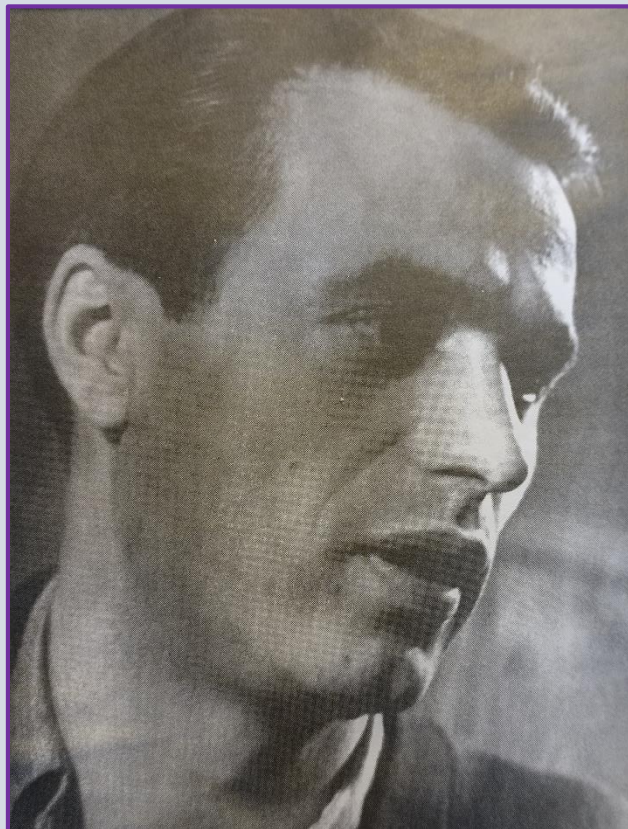
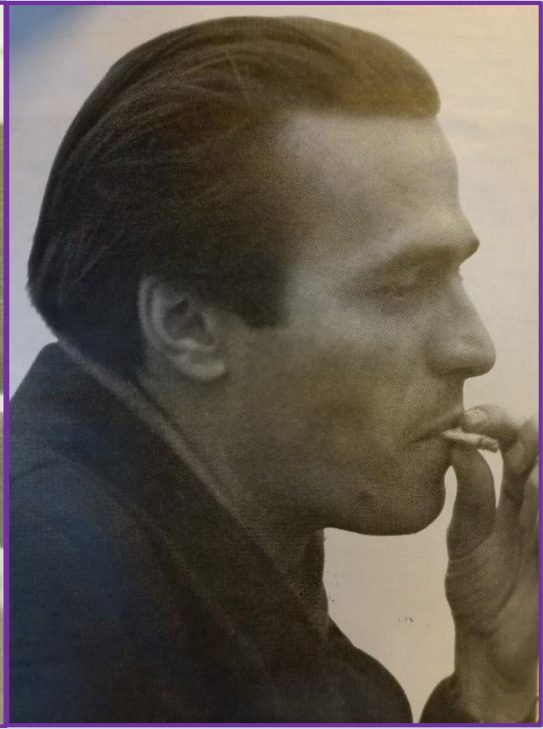
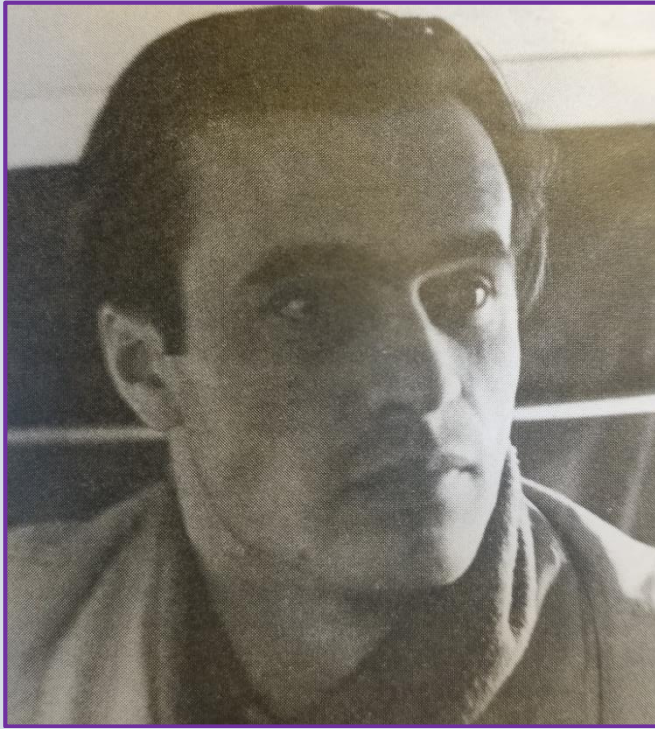
В. Симоненко

**Постать, яка сколихнула суспільну думку
України кінця 50-х – початку 60-х років ХХ
століття**

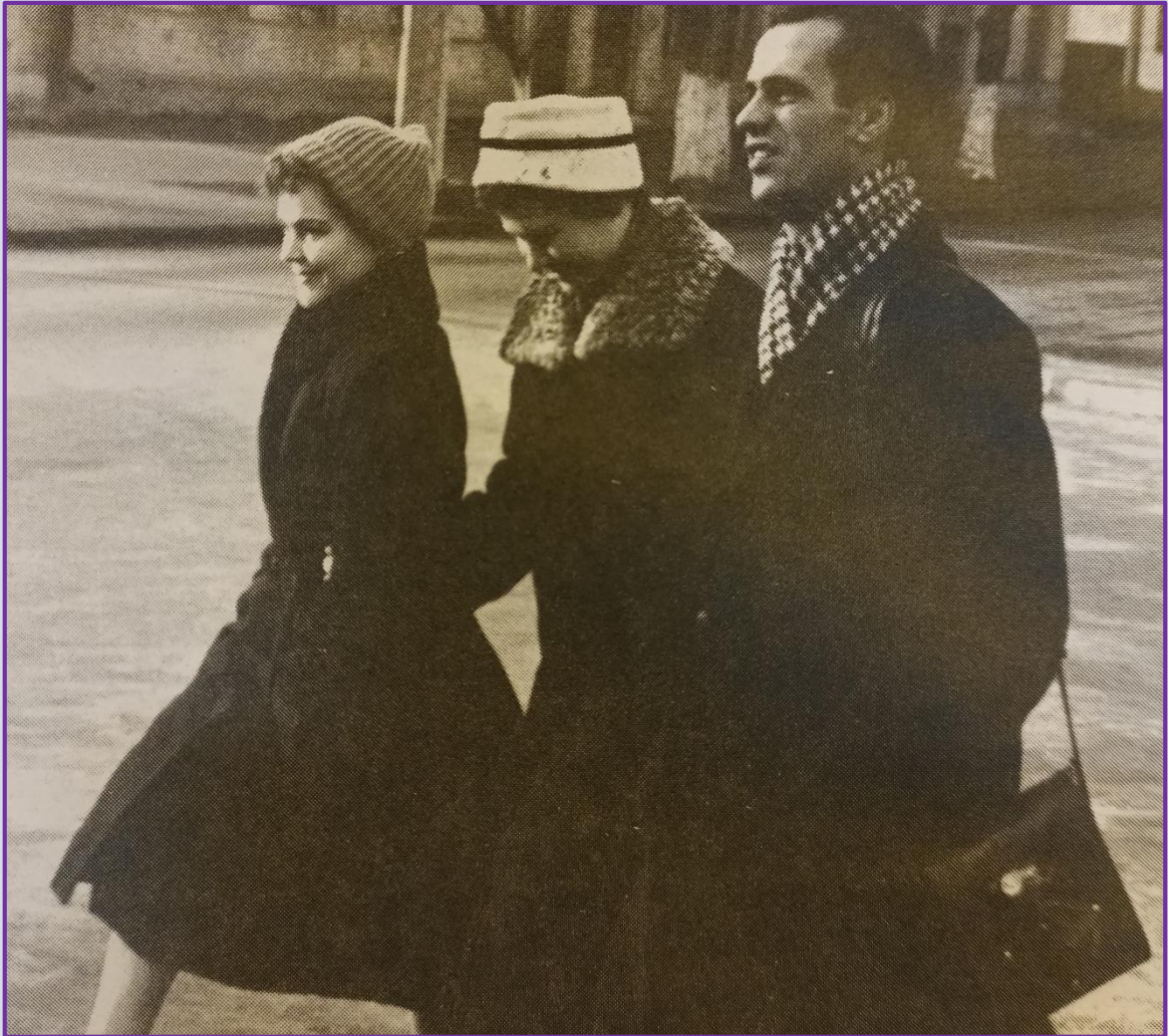
*8 січня 90 років від дня народження
українського поета і журналіста*

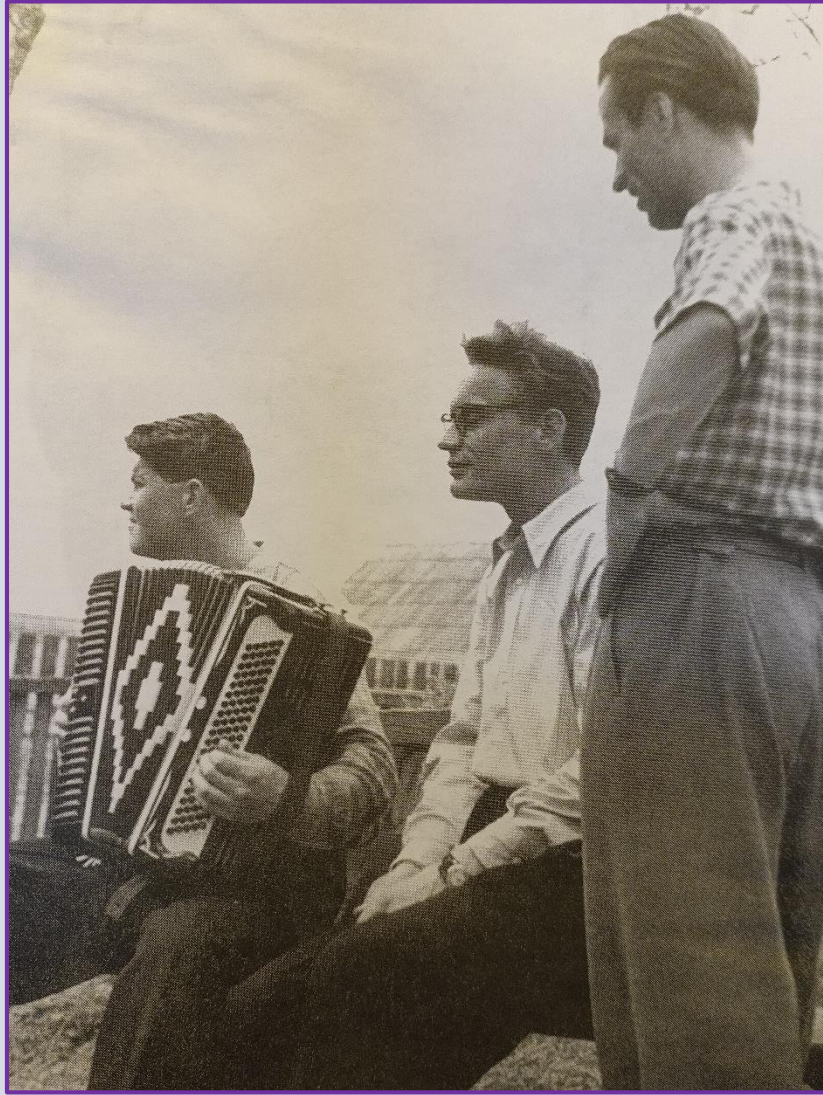

Світлини з двотомника : Симоненко В. Твори: у 2. Т.—Черкаси: Брама-Україна, 2004

Можливо, знову заgrimлять гармати,
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакати і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,
А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я... Я квиснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені,
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийняти на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,

За рідні наші верби довгополі,
За наші дні, прекрасні й молоді.

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття –
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО — ВИТЯЗЬ МОЛОДОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

*(Передмова Олесь Гончара до збірки вибраних творів Василя Симоненка "На
схрещених мечах")*

З глибини народного життя вийшла поезія Василя Симоненка. З мужності народу, з горя його і його звитяжної боротьби виспівалась вона. Звідси той дух непоборний, яким вона пройнята, звідси та розпашіла пристрасть, яка бує в ній. Вітер часу не остудив Симоненкових поезій, вогнем душі жевріють вони й сьогодні, як і тоді, коли вперше так жагуче й неповторно вибухнули у світ.

Вийшов він з того дитинства, що його в самій зав'язі опалила своїми чорними ураганами війна, звідти з'явивсь, де гули жорна окупаційні, ті ненависні жорна біди, що їх "із кам'яного віку на танках варвари з Європи привезли". Василеве дитинство чуло ридання матерів, що безуміли від горя над фронтowymi похоронками, воно брело за ними скородити повоєнні поля, тяжко добувати хліб насущний. Скупе на ласку було, мінами та снарядами бавилося, коли від запізнілих вибухів десь біля вогнища степового інвалідами ставали й діти, ці найменші безневинні солдати народу.

Будь хлопець старший на кілька літ, легко було б уявити його серед численних школярського віку сподвижників, що по всій Україні, услід за батьками й старшими братами, виставляли проти ворога свою нескорену, волелюбну юнь.

Читаючи поезії Василя Симоненка, вловлюєш їхню внутрішню спорідненість із творами тих молодих наших поетів, чия юність ходила в шинелях, чиї голоси по фронтах на півслові були обірвані фашистською кулею чи снарядом.

Згадується Володимир Булаєнко, згадуються такі, як він. Та ж енергія вірша, той же могутній вибух пристрасті, гніву, дух патріотичної самопожертви й непокори.

Хлоп'ям зустрів Симоненко сонячний День Перемоги. Фронтіві випробування минули його, малолітка, але Малишкові зорі з дивною силою продовжили себе в Симоненковій поезії. І якщо Андрій Малишко для нас — сурмач покоління фронтowego, то Симоненко постав перед нами сурмачем покоління молодшого, того, що дітьми-пастушатами вийшло з воєнних заграєв.

Зболений ранніми болями, одержимий жагою любові до матері-України, він виповів цю любов і цей біль у слові пекучому й шаленому:

*Дай мені у думку динаміту,
Дай мені любові, дай добра,
Гуркочи у долю мою, світе,
Хвилями прадавнього Дніпра.
Не шкодуй добра мені, людині,
Щастя не жалій моїм літам —
Все одно ті скарби по краплині
Я тобі закохано віддам.*

Його любов до України — це любов юнака, який широко дивиться на світ, вміє дорожити своєю голубою планетою, адже вона не лише для космонавтів — для всіх націй і рас уже постає в унікальності, у єдиності, як спільна колиска людства, живлющий оазис у Всесвіті. Симоненко бачить народ свій і в його багатющій героїчній історії, і в реальній неминучості майбуття, де українська нація — після тоталітарних жахів імперії, після геноцидів та голодоморів — посяде гідне місце в житті цивілізованого вільного людства. Україна для Симоненка — мати, святиня, вона йому дає крила й снагу, глибінь роздумів і художні барви, у відданості їй для поета — синівське щастя його, і сила, і честь. Нещадний він до її ворогів, глумителів та відступників, проти яких спрямована спопеляюча ненависть:

*Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й приплуди,
І орди завойовників-заброд!
Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його волячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!*

Глибинне патріотичне почуття живило бентежну душу поета, щодень вело його в життя, як на подвиг. Із творів Василя Симоненка постає образ сучасної молодії людини, цільної і благородної у своїх пориваннях, у гуманістичнім устремлінні до високих ідеалів, заповіданих нам ще Шевченком. Випоєний соками рідної землі, духовно багатий, сповнений почуття національної гідності, Симоненко вважає себе повністю відповідальним за долю України, і тому беззастережно віриш кожному слову його натхненних поетичних присяг:

*Я живу тобою і для тебе,
Вийшов з тебе, в тебе перейду,
Під твоїм високочолим небом*

Гартував я душу молоду.

Високе розуміння синівського обов'язку, щира внутрішня віра у своє покликання — саме це дає поетові моральне право бути суворим, нещадно вимогливим до себе й до інших, бути тим, чиє слово може судити й висміювати, обурюватись і таврувати. Натурою він боєць, таким виступає в найдраматичніших колізіях сьогодення, де фронти нерідко пролягають через душі людські, де від людини не менше, ніж будь-коли, вимагається мужності, й гніву, й любові. Василь Симоненко з тих молодечих завзятих натур, що не дають прощення нічому фальшивому, здатному хіба що нівечити буйнозелені парості життя. Тому громадянський пафос поета, його патріотична патетика так природно поєднуються з гнівною інвективою, сатиричним викриттям, що раз у раз сусідить у нього зі строфами найінтимнішої лірики.

Слово б'є з розмаху, поет уміє сказати, як “параграфи присіли біля столу”, як на свіжу думку чатують “цитати із багнетами в руках”...

Гостроязкий, насмішкуватий, поет ніде не поступається своїм правом викривати рутизну й трутизну, він охоче виносить на посміх громадський все те, що йому бачиться негідним, принизливим для людини.

Художня палітра його багатюща. Симоненко сміливо випробовує себе в різних жанрах. Поряд із творами громадянської та інтимної лірики (ці мотиви в нього часто гармонійно зливаються в однорідний поетичний сплав) з-під його пера виходять і дошкульні сатиричні епітафії, і твори такого улюбленого народом жанру, як байка; він пише віршовані жарти й казки для дітей, зігріті теплим гумором, усмішкою, народним дотепом. Буває він різкий, іноді зумисно грубуватий, але тоді під покровом цього вчувається щира, відкрита для ніжності душа. Творчий діапазон щодамі розширювався, про що свідчить, зокрема, й художня проза молодого митця, його оповідання, в яких він теж залишався поетом.

Серед літераторів трапляються такі, без яких їхня доба могла б спокійно обійтись, нічого істотного не втративши. А є й такі, що стають речниками свого народу, свого часу, живими нервами його драм і борінь, відтворюють у собі самий дух епохи, — її кровообіг проходить крізь них. Є такі, чия творчість стає часткою нашого буття, часткою повітря, яким ми дихаємо, і тих ландшафтів, що нас чарують, і помислів, що ними живемо.

Симоненко такого типу поет. По таких читач вивіряє свої емоції, свої заповітні думи.

Полтавець родом, він закінчив короткий життєвий шлях у Черкасах, в Шевченковім краю. 8 січня 1935-го – 14 грудня 1963-го... Ці дати обрамляють Симоненкове життя. І не тільки біографічно пов'язаний він із самою серцевиною української землі: для співу свого, для думи своєї в щасливу мить народила його Україна. І він, за прикладом найкращих наших поетів, синівською відданістю їй віддячив, напружено чесним горінням душі.

Не випадково шевченківські інтонації, мотиви народної пісні так часто озиваються, відлунюють у поезіях Василя Симоненка. Непідробна глибока народність органічно притаманна його творчості, його поглядам на світ і на життя, на своє місце в ньому. Перед нами — молода людина, яка до важливих життєвих істин здобувалась сама, жила своїм розумом, непозиченими уявленнями, перед нами — образ людини, для якої етичною нормою стала сувора, майже аскетична вимогливість до себе, прагнення самовдосконалюватись, готовність взяти будь-який труд, будь-який випроб на себе ради України і людства.

Не якимись формальними новаціями вразив поет нас, не умільським мереживом слів, а тією внутрішньою красою, істинністю почуття, інтелектуальною наповненістю, щирим юнацьким поривом, що властиві його найкращим поезіям:

*Кораблі! Шикуйтеся до походу!
Мрійництво! Жаго моя! Живи!
В океані рідного народу
Відкривай духовні острови!*

Багато Василь ще міг би створити. Може, лише третину відміряв свого звияжного шляху, і скільки незробленого зосталось по той бік трагічної межі, за тими непройденими верствами...

Лицарськість, безперечно, притаманна була його вдачі, його безкомпромісній, вольовитій натурі. Обдарованість його була щедра, яскрава, однак почуттями, безоглядною відданістю народові поет не був винятком, він висловив характерне для багатьох, спраглими вустами виспівав юність свого покоління, став чистим, непідкупним сумлінням своїх ровесників, і в цьому особлива сила і зваба його поезій.

Не примеркла з літами поетична зоря Василя Симоненка. Горить високим, чистим світлом у небі українського красного письменства. По цій високості й чистоті, по алмазному блиску пізнаємо її серед інших.

Є в його творчій доробку речі, які сьогодні справедливо можемо назвати класичними. Його поезія живе, їй відкритий шлях до юнацьких сердець, до народу, до України, — нині вже оновленої, незалежної, соборної — вона навіки увінчала поета своєю любов'ю. Справді, ніби молодий витязь, звівся він у нашій поезії, і так виразно чуємо його свіжий, мажорний, юнацьки бадьорий голос, яким він і сьогодні вітає життя:

*Здрастуй, сонце, і здрастуй, вітре!
Здрастуй, свіжосте нив!
Я воскрес, щоб із вами жити
Під шаленством весняних злив.*

(Олесь Гончар)

Цікаві спогади друзів про Василя Симоненка

Інформація із скороченнями взята з інтернет-ресурсу OBOZ.UA (2010 р.)

Народжений 75 років тому в один день (8 січня) з Елвісом Преслі Василь Симоненко був би вже прадідом (сьогодні в 15:00 в Національній філармонії - вечір пам'яті поета). Першим голос правнука одного почув по телефону поет Микола Сом, який всього на три дні старше автора відомого "Ти знаєш, що ти - людина?". Микола Данилович розповів " Новій ", що з Америки з навчання повернулася внучка Симоненко Мирослава, яка народила хлопчика. Дай Бог міцного здоров'я спадкоємцям поета! Але для нас цікавий він сам: яким був і чому не дожив навіть до тридцяти?

Безумовно, Василь Симоненко - втілення справжніх чесності, щирості і патріотизму. Але, як у нас заведено, після смерті образ улюбленого народом поета покривають запізнілим глянцем, а саму кончину намагаються героїзувати. Микола Сом згадує про одного "без гламуру". Він противник версії, що в смерті Василя винен всесильний КГБ.

Микола Сом

Сонмище талантів

- Коли ми вперше зустрілися, він простягнув руку: "Симоненко", а я кажу: "Сом", - згадує Микола Данилович. - Вася здивувався: "Який же ти Сом: де вуса і жир? Ти Сомик, а не Сом ". Доля їх звела в 1952 р. на факультеті журналістики Київського університету. Сом не згоден з тими, які підтверджують, що поет Симоненко з'явився "на сірому літературному полі". Навпаки, тоді було багато яскравих особистостей. Чого варті перекладач Анатоль Перепада (трагічно загинув у 2008 р.), що відмовився від Шевченківської премії: мовляв, мені дали премію, якої і у Бальзака не було, а я у Франції п'ю вино разом з президентом. Завдяки Перепаді вірші Симоненко колись розійшлися по Європі та Америці.

«Уявіть тільки нашу "общежитійську" кімнату № 24, старостою якої я був, - розповідає Микола Сом». « У куточку - Вася Симоненко, ми його називали Симон, поруч Толя Перепада, недавно померлий редактор "Сільських вістей" Іван Сподаренко, або Ваня Темний. Його у дівчат сильно побити льотчики, і

через "ліхтарів" під очима Вася сказав: "Ваня, який ти темний". Покійний Боря Рогоза, що став редактором "Літературної України", Толя Кипаренко, який не вимовляв "р", і ми називали його Кипаенко і Киперман. У літстудію університету входили Юра Мушкетик, Вася Шевчук, наші однокурсники Вітя Близнюк і Толя Москаленко - перший директор Інституту журналістики. А ще були Боря Олійник та Фіма Лазарєв».

"Найсоміший Із сомів"

Студентською любов'ю Симоненка була однокурсниця, поетеса Тамара Коломієць. На четвертому курсі вони збиралися зіграти весілля, але не склалося. За твердженням Миколи Даниловича, Василь іноді здавався циніком, міг про дівчат таке слівце звернути ... Друзі ж обмінювалися "шпікачками". Сом, приміром, не любив стиляг і носив штани-кльоші, а Симоненко - дудочки. Василь же дорікав Миколі, що в пошуках дешевої слави - той пішов працювати на естраду.

Сом захищав одного від нападок за життя і після смерті. Він сміливо виступив у Спілці письменників України, назвавши Симоненко геніальним, чим викликав глум "геніїв-спілчан". Проте, про Симоненка писали багато хорошого, поки не вийшла стаття директора Інституту літератури Шамоти про рецидиви українського націоналізму. Сом не приховує того, що Симоненко був комуністом, хоча багатьом це не подобається. На секретаріаті ЦК Василя затвердили обласним кореспондентом "Робітничої газети". За чаркою він пишався: "Секретар ЦК мені руку тисне. Не те що ти - безпартійна галушка".

«Анатоль Перепадя десь нахапався, що поезія - для обраних, цю думку поділяв і Василь», - розповідає Сом. «Критикували мене. Я наполягав на тому, що писати потрібно для народу, матерів. Це не подобалося Василеві: "Моя мати читати мене не буде". Він помилився, більше всіх його вірші читала саме мама, хоча за її плечима була тільки ШКМ (школа колгоспної молоді)».

В хаті Симоненко Микола і Василь зустріли своє 20-річчя. Вони колядували, і Ганна Федорівна подарувала їм по свіжому кавуну, які зберегла до Різдва, обклавши цукром. Як стверджував Симоненко, вірш Сома про матір колишнього друга так вплинув на нього, що він забрав маму з села в Черкаси, де працював. А батька Василь не знав. Сом написав, що той пронісся, наче вітер. Прочитавши це,

Ганна Федорівна виставила портрет Васиного батька - в орденах капітана і донжуана, що мав ще кількох нагуляних діток.

Смерть поета

Версію про причетність КДБ до смерті Симоненко пов'язують з тим, що Василь з колегами виявив у Биківні під Києвом поховання жертв, розстріляних НКВС. Про жахливу знахідку вони повідомили владі, і ті стали їх переслідувати. Втім, Микола Сом вважає, що Симоненко помер від раку нирок. Сам же Василь, скаржачись на болі, думав, що у нього радикуліт.

«У 1962 році в Черкасах Васю ще ніхто не знав, і коли він потрапив до міліції, був в диміну п'яний», - запевняє Сом. « Не було там переодягнених кагебістів, як стверджує професор Яременко. Симоненко не зізнавався ні мені, ні матері, що його били. Хлопці розповіли, що він з якимось товаришем підійшов до ресторану, де гуляла п'яна компанія. Вася просив винести пачку сигарет, йому відповіли, що закрито. Підійшли міліціонери почали викручувати руки, і Вася обізвав їх фашистами. Справу хитро зам'яли. Я був у міліції. Капітан мене впізнав (бачив по телевізору): "Знаю, навіщо прийшли. Тих хлопців (міліціонерів. - Авт.) прибрали ". І - пляшку на стіл: "Давайте пом'янемо". У Васі був рак, але побої могли прискорити його кончину».

Мати розповідала, як Василь важко помирав: "Хотіла, Сомка, йому ковдру поправити, взяла за руку, і разом з ковдрою потягнулася шкіра". Симоненко в бреду згадував дочку Сома Оксанку. Колись він носив її на руках і обіцяв написати казку. Всі питав маму: "А що, Сом не приїхав? І де ж він, парубок, загуляв? " Віталій Коротич знайшов лікаря (багато ж відомих письменників відмовили в допомозі) - консультант Шевченко з Мінохоронздоров'я, який поїхав до Черкас і наказав давати хворому морфій. Василь дуже мучився, але йому чомусь не кололи знеболююче. На жаль, Сом не встиг попрощатися з ним і потрапив лише на похорон. Людей було багато.

Яким він був (спогади М. Сома)

"Одного разу з Васею вийшли з київської забігайлівки " Еней ", недалеко стояв Василь Стус. Я сказав: "Пішли, познайомлю". Симоненко не захотів: "Він такий графоман, я читав його".

"Курил Вася страшно і просив прислати йому в Черкаси сигарети" Новинка "на предмет частування місцевих" Тубільці".

"Я знайшов Василеві роботу в багатотиражці заводу" Арсенал "і навіть хату в селі Зазим'я під Києвом, але він не захотів залишати Шевченків край. Він дуже любив Шевченка".

Євген Дудар, письменник-сатирик. "Канадський родич"

« У 1961 році мене, практиканта журналу "Перець", відрядили до Черкас. Юрій Ячейкін сказав, що в "Молоді Черкащини" працює його однокурсник Вася Симоненко. Коли я прилетів на "кукурузнику", мене зустрів симпатичний молодий чоловік. У готель він мене не пустив, забрав додому. Ми три дні "чумакували", він читав вірші "Некролог кукурудзяному качанові", "Суд", "Дід умер". А в Черкаси приїхала редактор Гослітвидавництва Надія Лісовенко для знайомства з рукописами молодих авторів. Я наполіг, щоб Василь сховався до неї на зустріч, і після вийшла його перша книга "Тиша і грім" (Симоненко вислав мені примірник з автографом, але книгу вкрали). Дружина Васи сказала мені: "Женя, пішли в парк на танці. Вася не хоче". Але ми вирушили всі, а по дорозі розіграли оточуючих. Я дивився по сторонах і розпитував ламаною українською, а Вася пояснював: у вас в Канаді такого немає. Так дівчата не давали мені танцювати, відривали мене один від дружки. А я був коротко стрижений, в піджаку, піжон такий ... Василь - прекрасний поет. Він тільки раз прочитав вірші, але я запам'ятав їх на все життя. Після я перестав боятися писати гостре - одна зустріч з великою людиною може дати набагато більше, ніж тисячі з пігмеєм».

Микола Сингаївский, поет

« Я добре знав Василя, ми жили в одному гуртожитку на Солом'янці. Вася говорив небагато, але коли брали пляшку вина, міг розговоритися, хоча більше інших слухав. Він був дотепним, знав багато віршів, частівок і іноді в дружньому колі пропонував: "Давайте, я вам сороміцькі прочитаю". Десь об одинадцятій вечора ми збиралися, варили картоплю і спілкувалися у великій студентській кімнаті. Василь був трудягою, завжди книгами обкладений. Частенько бачив його в нашій бібліотеці. Читав він і фантастику, і пригоди. Я тоді ще й не знав, що є такий письменник Конан-Дойль, а він десь знайшов його книги. Симоненко працював у різних жанрах, писав прозу, а його епітафії - гостра сатира. Навіть на мене була

пародія. На журфаці виходила велика стінгазета, і Вася прикладав до неї руку. Адже комусь потрібно було писати - навчалися там діти великих і ще не вміли цього робити».

*«Василя Симоненка не вбивали кадебісти». (Архів) Політика.10.01.2010
Віртуальний меморіал загиблих борців за українську незалежність: вшануйте Героїв хвилиною вашої уваги!*

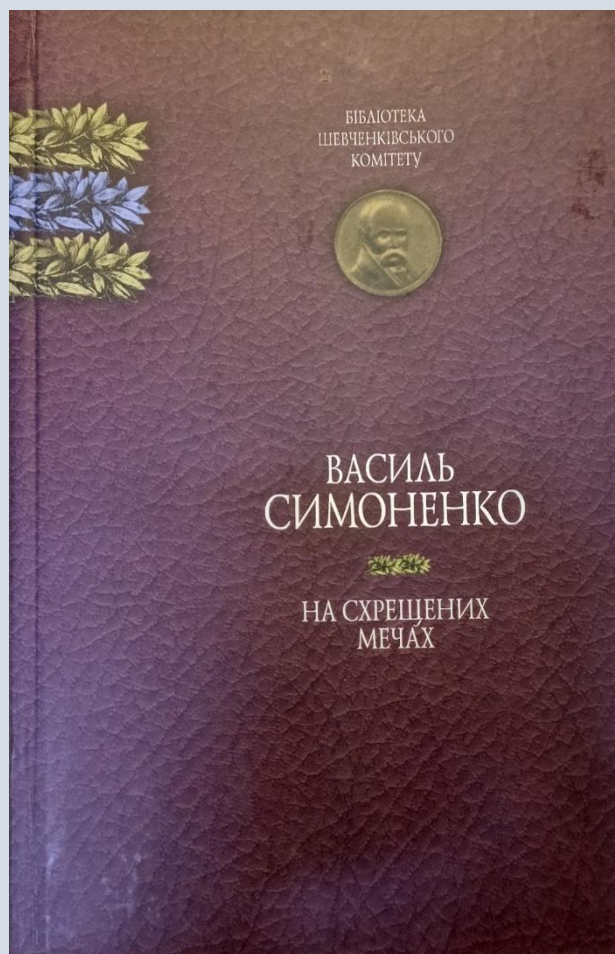
Книги Василя Симоненка, які зберігаються в бібліотеці інституту

Симоненко В. Твори: [у 2 т.]/В. Симоненко; упоряд. Г.В. Суховерко, П.М. Жук, Т.А. Клименко, С.І. Кривенко. – Черкаси: Брама-Україна, 2004.

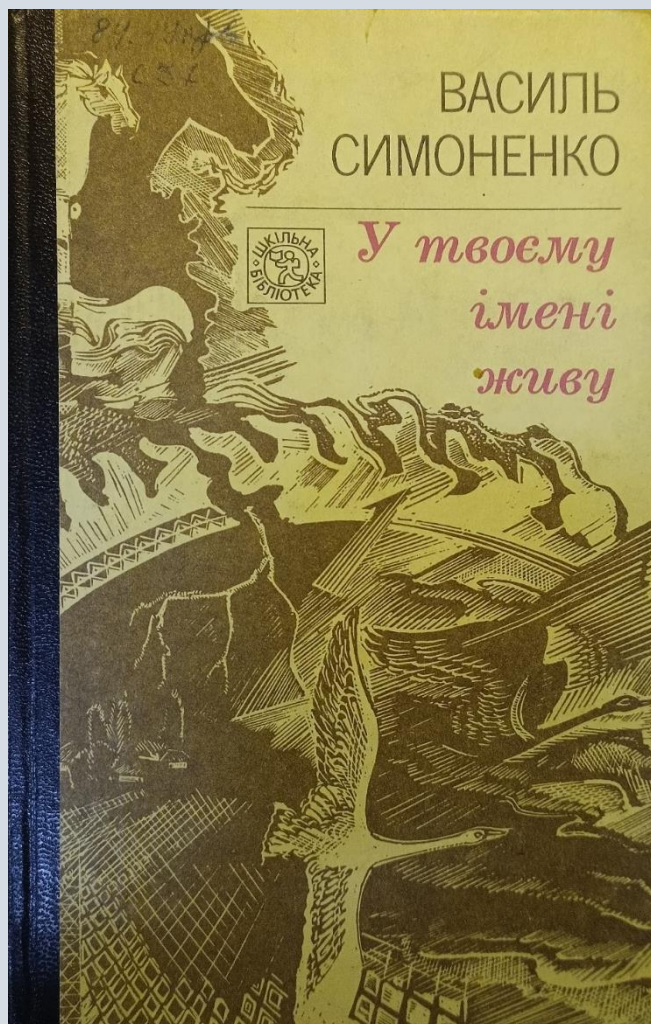
Т.1: Поезії. Проза. – 2004. – 424 с.

Т.2: Статті. Рецензії. Нариси. Виступи. Листи. Автографи. Документи. – 2004. – 320с.

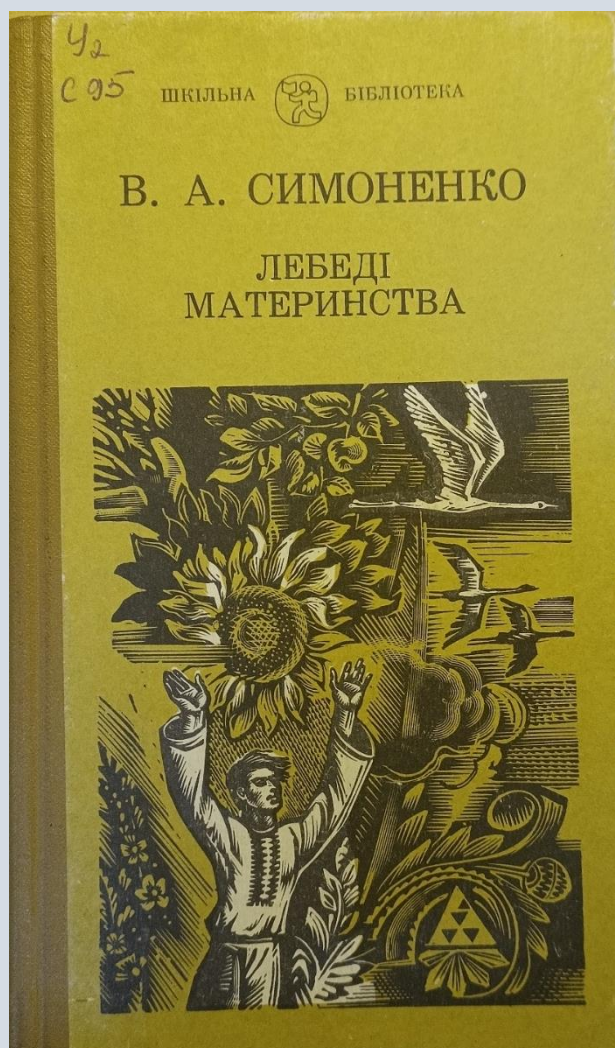

Симоненко В. На схрещених мечях.: вибрані твори / В. Симоненко; передм. О. Гончара; упоряд. , післямова і комент. В. Костюченка; реценз. В. Базилевський. – К.: Університетське видавництво «Пульсари», 2004. –382 с. – (Бібліотека Шевченківського Комітету).

Симоненко В. У твоєму імені живу: збірник. Для середнього і старшого шкільного віку/ В. Симоненко; упоряд. В. Яременка; передм. О. Гончара; худож. оформл. М. Стратілата; упоряд. фотоілюстр. матеріалу Д. Чередниченка. – К.: Веселка, 1994. – 350 с.: іл.—(Шкільна бібліотека)

Симоненко В. Лебеді материнства: поезія, проза/ В. Симоненко. – Дніпропетровськ: Промінь, 1989. – 224 с.: іл.—(Шкільна бібліотека)

Бібліотека ОІППО

Січень 2025 р.

